

คอลัมน์ “จากท่าพระจันทร์ถึงสนามหลวง”

ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันศุกร์ที่ 19 มกราคม 2539

ตราบาปในธนาคารแห่งประเทศไทย

รังสรรค์ ทัศนะพรพันธุ์

ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีมีมติถอนนายเอกกมล ศิริวัฒน์ ออกจากตำแหน่งรองผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2538 ตามข้อเสนอของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง หนังสือพิมพ์หลายฉบับรายงานข่าวพุ่งเป้าไปยังผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยว่าเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการถอดถอนผู้อยู่ใต้การบังคับบัญชาครั้งนี้ บางฉบับถึงกับพาดหัวว่า ผู้ว่าการ ธปท. ยอมเป็น ‘กระป๋องอัด’ ให้แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

การเชือดนายเอกกมลครั้งนี้นับเป็นทราจิกกรรมทางการเมืองครั้งสำคัญ เพราะมีการวางแผนและกำหนดขั้นตอนในการรื้อถอนนายเอกกมลออกจากตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และรองผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย คณะกรรมการ ก.ล.ต. รับฟังข้อกล่าวหานายเอกกมลจากปากของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในฐานะประธาน ก.ล.ต. โดยมีได้เห็นพยานเอกสาร นายเอกกมลยอมลาออกจากตำแหน่งเลขาธิการ ก.ล.ต. ตามคำเกลี้ยกล่อมของนายสุธี สิงห์เสน่ห์ และ ม.ร.ว.จตุมงคล โสณกุล เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2538 โดยหวังว่าจะกลับไปดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย แต่แล้วในวันต่อมาก็ต้องถูกปลดออกจากตำแหน่งที่เหลือ ซึ่งไม่เพียงแต่สร้างความตระหนกแก่นายเอกกมลเท่านั้น หากยังก่อให้เกิดความเสียหายแก่ ม.ร.ว.จตุมงคล ที่ตกเป็นเบี้ยหมากรุกโดยไม่รู้ตัวอีกด้วย

เมื่อคณะรัฐมนตรีตัดสิน ‘ประหารชีวิต’ นายเอกกมลนั้น ไม่มีรัฐมนตรีคนใดได้อ่านเอกสารรายงานความผิดของนายเอกกมล หากแต่ลงมติโดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้รับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว หากมีความผิดพลาดเกิดขึ้นในภายหลัง การลงมติโดยปราศจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงเช่นนี้ หากมิใช่เป็นเพราะที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเป็นที่ชุมนุมคนบ้าอำนาจแล้ว ก็คงเป็นเพราะความต้องการที่จะขจัดนายสุรเกียรติ์ เสถียรไทยออกไปจากรัฐบาล แม้คณะรัฐมนตรีจะมีอำนาจอันชอบด้วยกฎหมาย แต่การใช้อำนาจก็ต้องเป็นไปด้วยความเป็นธรรม จึงจะแสดงถึงความเป็นมนุษย์ การลงโทษนายเอกกมลโดยปราศจากการไต่สวนข้อเท็จจริง และยึดรายงานของหน่วยข่าวกรองเป็นฐาน สะท้อนให้เห็นระดับความเป็นมนุษย์ของคณะรัฐมนตรีชุดนี้เป็นอย่างดี แม้เมื่อศาลพิพากษาให้นายเอกกมลพ้นผิดในภายหลัง นาย

เอกกมลก็ถูกลงโทษไปแล้ว บางคนอาจนึกสมน้ำหน้านายเอกกมลในฐานะที่เป็นผู้สั่นคลอนรัฐบาลบริหารด้วยการยื่นหนังสือลาออกจากตำแหน่งเลขาธิการ ก.ล.ต. ในขณะที่การจัดตั้งรัฐบาลนั้น

แม้ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยจะปฏิเสธในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีว่า ข้อมูลที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังใช้เล่นงานนายเอกกมลมิได้มาจากธนาคารแห่งประเทศไทยก็ตาม แต่หนังสือพิมพ์หลายต่อหลายฉบับยังคงรายงานข่าวในลักษณะที่ว่า คุณวิจิตรรู้เห็นเป็นใจกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ผมรู้สึกผิดหวังอย่างไร้เดียงสาที่คุณวิจิตรมิได้ปกป้องผู้อยู่ใต้การบังคับบัญชาในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี หรือหากไม่มีโอกาสที่จะแสดงการปกป้องได้ ก็น่าจะแสดงการปกป้องต่อสาธารณชนในภายหลัง อย่างน้อยที่สุดคุณวิจิตรน่าจะมีสามัญสำนึกกว่า กระบวนการลงโทษนายเอกกมลเป็นกระบวนการที่ไม่เป็นธรรมและไม่โปร่งใส ถึงคุณวิจิตรจะอ้างว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและคณะรัฐมนตรีมีอำนาจในการลงโทษของผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย แต่การใช้อำนาจเป็นธรรมนั้น มนุษย์ที่มีจิตอันต่ำทรามทุกคนสามารถกระทำได้ แต่ผมคาดหวังว่าคุณวิจิตรน่าจะมีจิตใจสูงส่งเกินกว่าการใช้อำนาจเป็นธรรมเช่นนั้น ถึงนายเอกกมลจะชั่วช้าสามารถจริงตามที่กล่าวหา นายเอกกมลก็ควรได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส อย่างน้อยที่สุดควรมีโอกาสแก้ข้อกล่าวหา และอย่างน้อยที่สุดควรมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงว่า รายงานของหน่วยข่าวกรองเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด มนุษย์ผู้ยิ่งใหญ่จักต้องมีความเป็นธรรมอยู่ในหัวใจ การยื่นมือออกไปช่วยเหลือผู้ที่เคยขัดแย้งกับตน ทั้งในทางความคิดและผลประโยชน์เพียงเพื่อหลักการแห่งความเป็นธรรม นับเป็นการกระทำอันประเสริฐเหนือคำสรรเสริญใดๆ แต่คุณวิจิตรได้พลาดโอกาสในการแสดงตนเป็นมนุษย์ผู้ยิ่งใหญ่อย่างน่าเสียดาย

ความผิดหวังของผมตามที่กล่าวข้างต้นนี้เป็นเรื่องไร้เดียงสาอย่างช่วยไม่ได้ เมื่อ นายภุมรินทร์ ทักษาดิพงษ์ ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ออกมาเปิดเผยว่า คุณวิจิตรเป็นผู้ขอให้สำนักข่าวกรองแห่งชาติติดตามพฤติกรรมของนายเอกกมลเอง (มติชน ฉบับวันเสาร์ที่ 6 มกราคม 2539) ผมรู้สึกตระหนกอย่างยิ่งที่คุณวิจิตรปกครองลูกน้องด้วยวิธีการเกสตาโป ไม่น่าเชื่อว่า ลัทธินาซีที่กำลังฟื้นตัวในเยอรมนีจะระบาดเข้าสู่วังบางขุนพรหมรวดเร็วเช่นนี้

การเปิดโปงของผู้บัญชาการสำนักข่าวกรองแห่งชาติจะถือเป็นอาชญากรรมในข้อที่นำความลับทางราชการออกมาเปิดเผยหรือไม่ ผมไม่ทราบ แต่การเปิดโปงนี้มีผลในการเปิดโฉมหน้าคุณวิจิตร และขับดันคุณวิจิตรเข้าสู่มุมอับ คุณวิจิตรเก็บตัวเงียบ ไม่ยอมให้สัมภาษณ์ สื่อมวลชน และหลีกเลี่ยงการเข้าให้การแก่คณะกรรมการเศรษฐกิจแห่งสภาผู้แทนราษฎร หากมิใช่เป็นเพราะแรงกดดันภายในธนาคารแห่งประเทศไทย แรงกดดันจากภาคเศรษฐกิจการเงิน

รวมตลอดจนแรงกดดันจากสื่อมวลชนและชุมชนวิชาการ คุณวิจิตรก็คงไม่ออกแถลงการณ์ คำชี้แจงบทบาทธนาคารแห่งประเทศไทยกรณีนายเอกกมล ศิริวัฒน์ เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2539 แต่การที่คุณวิจิตรมิได้ออกมาให้สัมภาษณ์ปากเปล่า ใครๆก็กล่าวหาว่า คุณวิจิตรไม่กล้าสู้หน้าสื่อมวลชน ภาพลักษณ์ของคุณวิจิตรในสายตาของสาธารณชน ผู้รักความเป็นธรรมตกต่ำอย่างชนิดที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน มิใช่ต้องกล่าวถึงใบปลิวที่ร้อนทั่ววังบางขุนพรหมก่อนหน้านี้

คำชี้แจงของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งที่แท้ก็คือคำชี้แจงของคุณวิจิตรเอง มิได้ช่วยให้สถานะของคุณวิจิตรดีขึ้น สื่อมวลชนพากันประโคมข่าวว่า มีการโยนกลองระหว่าง วิจิตร-สุรเกียรติ์-บรรหาร ข้อสำคัญก็คือ สื่อมวลชนเริ่มตั้งข้อสังเกตว่า คุณวิจิตรพูดความจริงหรือไม่ หากจะกล่าวให้ตรงประเด็นก็คือ สื่อมวลชนพากันจับโกหกคุณวิจิตร การสัมภาษณ์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยนายสุทธิชัย หยุ่น ทางรายการวิทยุของเครือข่ายเนชั่น เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2539 ส่วนหนึ่งก็เพื่อตรวจสอบว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยให้ข้อเท็จจริงตรงกันหรือไม่ (บทสัมภาษณ์บางส่วนปรากฏใน *The Nation* และ *กรุงเทพธุรกิจ* ฉบับวันศุกร์ที่ 12 มกราคม 2539) เพียงแต่มิได้ไปไกลถึงกับกล่าวว่า ใครพูดความจริง ใครพูดโกหก

แต่การที่สื่อมวลชนเริ่มจับผิดคุณวิจิตร มิได้เป็นผลดีต่อตำแหน่งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ในประวัติศาสตร์กว่า 50 ปีของธนาคารแห่งประเทศไทย ผมไม่เคยพบข้อมูลใดๆ ที่ระบุว่า ผู้ว่าการคนใดใช้วิธีการเกสตาโปปกครองลูกน้อง ข้อสำคัญก็คือ ไม่เคยปรากฏว่า สื่อมวลชนจับโกหกผู้ว่าการ ธปท. สาธารณชนยินยอมให้ผู้ว่าการ ธปท. โกหกได้เพียงเรื่องเดียวคือเรื่องการเงินบาท และดูเหมือนจะเป็นบรรทัดฐานทางจริยธรรมในประเทศที่มีระบบการเงินสมัยใหม่เกือบทุกประเทศ นอกเหนือไปจากเรื่องนี้แล้ว ผู้ว่าการ ธปท. เท่าที่ผ่านมาแล้วล้วนแล้วแต่มีคุณธรรม บางคนมีมนุษยธรรมอันสูงส่ง ซึ่งช่วยเสริมเกียรติประวัติของธนาคารแห่งประเทศไทยเอง เท่าที่ผมเข้าใจ คุณวิจิตรมิได้เป็นเพียงผู้ว่าการ ธปท. คนแรกที่ถูกสื่อมวลชนจับผิด หากยังเป็นผู้ว่าการคนแรกที่ถูกลูกน้องโจมตีด้วยการออกไปปลิวอีกด้วย

คุณวิจิตรทำบาปในกรณีนายเอกกมลมาน้อยเพียงใด และนายเอกกมลมีความผิดดังคำกล่าวหาหรือไม่เพียงใด เป็นเรื่องที่ผมยากจะหยั่งรู้ได้ แต่ประพฤติกรรมของคุณวิจิตรในกรณีนี้ได้สร้างรอยมลทินแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยจนยากแก่การลบเลือนได้ การนำวิธีการเกสตาโปมาปกครองลูกน้องทำให้พื้นฐานทางพุทธิปัญญาของธนาคารแห่งประเทศไทยถูกกัดกร่อน ต่อแต่นี้ไปธนาคารแห่งประเทศไทยกลายเป็นดินแดนที่อุดมด้วยความหวาดระแวง ไม่มีมิตรแท้ และอาจจะมีแต่ศัตรูถาวร ทุกคนต่างหวาดระแวงซึ่งกันและกัน การแสดงความคิดเห็นที่เป็นอิสระจะค่อยๆหมดสิ้นไป เพราะลูกน้องเกรงเจ้านายหมั่นไส้ หากความคิดเห็นขัดกับเจ้านาย

มากกว่าก็อาจถูกเกสตาไปติดตามพฤติกรรม การวางตัวเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะธนาคารแห่งประเทศไทยไม่เคยมีคู่มือการปฏิบัติงานว่าด้วยข้อมูลลับ หนทางเดียวที่จะรักษาข้อมูลลับเหล่านั้นไว้ได้ก็แต่โดยการใช้หุ่นยนต์เป็นพนักงาน และให้สำนักข่าวกรองแห่งชาติเป็นผู้แต่งตั้งผู้ว่าการ ธปท. มิใช่ต้องกล่าวว่า หากมีการเปิดเผยว่า ข้อมูลลับตามความหมายของธนาคารแห่งประเทศไทยประกอบด้วยข้อมูลอะไรบ้าง ก็อาจสร้างความครั่นคร้ามมีใช้น้อย

คุณวิจิตรอาจสงสัยว่า เมื่อคุณวิจิตรใช้วิธีการเกสตาไปปกครองลูกน้องได้ เจ้านายของคุณวิจิตรก็ใช้วิธีการเดียวกันนี้กับคุณวิจิตรได้ หากหน่วยราชการอื่นๆ เจริญรอยตามคุณวิจิตรด้วยการใช้ “แบบจำลองสุพินิจ” ในการปกครองลูกน้อง เกสตาไปย้อมเต็มบ้านเต็มเมือง และสังคมไทยจะกลายเป็น ‘สังคมเกสตาไป’ จนบัดนี้ผมยังไม่เข้าใจว่า เหตุใดผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยจึงสามารถให้บริการสำนักข่าวกรองแห่งชาติได้ โดยมีได้ขออนุมัตินายกรัฐมนตรีนครินทร์ หรือสภาความมั่นคงแห่งชาติ ตามมาตรา 4(8) แห่งพระราชบัญญัติข่าวกรองแห่งชาติ พ.ศ. 2528 หากหน่วยราชการทุกหน่วยสามารถให้บริการข่าวกรองแห่งชาติอย่างง่ายดายดังที่คุณวิจิตรใช้มาแล้ว เส้นทาง การแปรสภาพสังคมไทยให้กลายเป็นสังคมเกสตาไปก็มีใช้เรื่องยาก ถึงเวลานั้น ‘แบบจำลองสุพินิจ’ ก็คงกลายเป็นแบบจำลองแห่งชาติไปแล้ว

ภาพลักษณ์ของคุณวิจิตรตกต่ำถึงที่สุด มิใช่เพราะคุณวิจิตรถูกรัฐมนตรีนครินทร์วางการคลังกำกับบทในการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนร่วมกัน เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2539 หากเป็นเพราะถูกผู้สื่อข่าวถามว่า คุณวิจิตรเล่นหุ้นหรือไม่ ไม่เคยมีผู้ว่าการ ธปท. คนใดถูกสื่อมวลชนซักถามเรื่องผลประโยชน์ส่วนบุคคล การตั้งคำถามเช่นนี้นับว่าเลวร้ายพออยู่แล้ว แต่การที่คุณวิจิตรอมพะนำไม่ตอบคำถามข้อนี้ให้ชัดเจนยิ่งทำให้สถานะของคุณวิจิตรเลวร้ายลงไปอีก ถึงคุณวิจิตรเล่นหุ้น ก็มีใช้เรื่องผิดกฎหมาย เพราะไม่มีกฎหมายใดๆ ห้ามผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยเล่นหุ้น หากคุณวิจิตรเล่นหุ้นจริง ก็ต้องอธิบายต่อสาธารณชนให้ได้ว่า คุณวิจิตรในฐานะปัจเจกบุคคลมิได้ใช้ประโยชน์ข้อมูลจากนายวิจิตร สุพินิจ ในฐานะผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และกรรมการ กสท.

คุณวิจิตรจะยังคงดำรงตำแหน่งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยต่อไปก็มีใช้เรื่องยาก เพราะคุณวิจิตรมีเครือข่ายความสัมพันธ์กับชนชั้นปกครอง ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน แต่ธนาคารแห่งประเทศไทยก็บอบช้ำเกินกว่าที่จะเป็น ‘ปรากฏการณ์พทุธิปัญญา’ ที่มีศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิดังที่เป็นมาในอดีตต่อไปอีกได้

หมายเหตุ โปรดอ่านบทความเรื่อง “วิจิตร สุพินิจในสายตาสื่อมวลชน” *Financial Day* ฉบับวันพุธที่ 17 มกราคม 2539